

Hulpverleningsaanbod voor gezinnen onder invloed

Bijgewerkt 17/10/2024

Ondersteunende diensten

Er zijn een aantal diensten die ondersteunend kunnen werken voor deze doelgroep. We sommen hieronder de voornaamste op.

- **CKG (Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning)** richten zich op gezinnen met kinderen van 0 tot 12 jaar en hebben zowel mobiel, ambulantly als residentieel aanbod. Daarnaast bieden zij zowel preventieve opvoedingsondersteuning aan als hulp aan gezinnen in crisissituaties en bij maatregelen van hoogdringendheid. Vanuit de CKG's kan er reeds tijdens de zwangerschap een amberbegeleiding opgestart worden. Hierbij wordt 3 keer per week aan huis gegaan om samen met de ouders aan de slag te gaan rond pedagogische vaardigheden zoals veiligheid, verzorging, ontwikkeling, hechting en mentaliserende vaardigheden. Een aantal CKG's bieden een tuimelwerking aan, waar ouders, samen met hun kind en een groepje andere ouders met kinderen begeleid worden. De tuimelbegeleiding bestaat uit een aantal dagen per week groepsbegeleiding in het CKG en de mogelijkheid tot een huisbezoek om de tips uit de groepswerking thuis toe te passen.
- **Zorggarantie** tracht om voor elke onderbouwde, geobjectiveerde vraag inzake (dreigende) uithuisplaatsing van een jong kind (-9 maanden tot 3 jaar) een onmiddellijk en kwaliteitsvol antwoord te bieden. Er wordt getracht om een kind niet te scheiden van zijn ouders indien uithuisplaatsing nog te vermijden is. Als een kind toch uithuisgeplaatst moet worden, moet dit zorgzaam en kwaliteitsvol gebeuren met oog voor continuïteit.
- **Kind&Gezin** kan bij kwetsbare zwangere vrouwen, in afstemming met partners, tijdens de zwangerschap trajectondersteuning opnemen met oog op het verdere gezinstraject na de geboorte. Diverse functies vanuit het lokale team kunnen deze rol opnemen (verpleegkundige, gezinsondersteuner, maatschappelijk werker, psychopedagoog).
- **1 Gezin 1 Plan** wil vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid tussen alle betrokken hulpverleners snel en gecoördineerd de hulpvragen van gezinnen opnemen. Het gezin staat centraal en krijgt maximale regie vanuit een kracht- en oplossingsgerichte benadering. Het is de ambitie om binnen de maand minstens een perspectief biedend gesprek te organiseren. '1 Gezin 1 Plan' is een belangrijke schakel tussen het basisaanbod en de meer gespecialiseerde hulpverlening en gaat aan de slag met gezinnen op meerdere levensdomeinen. Vanuit de teamwerking van '1 Gezin 1 Plan' treedt men als ankerfiguur op om continuïteit en coördinatie tussen verschillende hulpverleners te bewaken, ondersteunt men de gezinnen in het opmaken van een gezinsplan en organiseert men innovatieve, flexibele en vraag gestuurde hulpverlening. Elk samenwerkingsverband beschikt over een eerstelijnspsychologische functie die gratis laagdrempelige en kortdurende psychologische ondersteuning aanbiedt.

- **CIG (Centra integrale gezinszorg)** richten zich naar gezinnen (alleenstaande ouders, koppels, tienerouders, aanstaande ouders) die kwetsbaar zijn of problemen ervaren op allerlei levensdomeinen. Belangrijke voorwaarde voor begeleiding is wel dat men geen middelen meer gebruikt. Naast contextbegeleiding in de thuissituatie bieden CIG's ook verblijf met contextbegeleiding aan: Gezinnen worden opgevangen in een leefgroep/studio/appartement. Er wordt een intensief traject op maat uitgewerkt dat verschillende aspecten kan omvatten zoals ouderbegeleiding, kindbegeleiding, gezins- en netwerkbegeleiding, financiële en administratieve ondersteuning, vorming en gezondheidscoördinatie.

Gespecialiseerde hulpverlening

Hieronder vind je een overzicht (met hyperlinks) van gespecialiseerde hulpverlening voor vrouwen (en partners) met afhankelijkheidsproblemen tijdens en na de zwangerschap. Bekijk welk aanbod er is in jouw provincie. Vele organisaties zijn ook werkzaam buiten hun eigen provincie. Het residentiële aanbod is altijd breder dan de regio waarin het gelegen is.

Legende

o: aanbod voor ouders en kinderen van ouders met afhankelijkheidsproblemen (KOAP)

Φ: aanbod voor zwangere vrouwen met afhankelijkheidsproblemen

Provincie Antwerpen

o Φ **OP+** (of **Ontwenningprogramma voor druggebruikende ouders en hun kinderen, Adic**) is het ontwenningprogramma voor druggebruikende vaders of moeders en hun kinderen (0 tot 6 jaar) van ADIC vzw. Ook zwangere vrouwen kunnen er terecht. Het doel van een opname in het OP+ is om op korte termijn zicht te krijgen op de probleemsituatie waarin het gezin verkeert. Het programma omvat ontwenning, screening en observatie. Daarnaast wordt er gewerkt aan de motivatie van de druggebruikende ouder en aan de ouder-kindrelatie. Op het einde van het programma wordt er een behandeladvies geformuleerd, rekening houdend met de noden van het gezin.

o Φ **GoiA (of Gezinnen onder invloed Antwerpen, Free Clinic vzw)** richt op gezinnen met ouders met een drugprobleem. Via intensief casemanagement brengen we de zorgbehoeften van ouder én kind in kaart. Vervolgens zoeken we samen met de ouders naar het best aansluitende hulpverleningsaanbod en stemmen we het aanbod van de verschillende betrokken diensten op elkaar af. Iedereen (uit Vlaanderen) kan bij GoiA terecht voor advies en consult i.v.m. zorgtrajecten. Daarnaast biedt GoiA vorming op maat voor intermediairen rond het thema ouderschap en middelengebruik.

o **PROject (Free Clinic vzw)** fungeert als een doelgroep-specifieke antenne van MSOC Antwerpen. PROject is m.a.w. een ambulante en genderresponsieve zorgprogramma binnen de drughulpverlening dat vrouwen met een min of meer gestabiliseerd verslavingsprobleem persoons- en veranderingsgerichte zorg aanbiedt in een kleinschalige en kindvriendelijke omgeving. Doel is om de gezondheid en het welzijn van vrouwen die beschadigd zijn door of via middelengebruik – en hun kinderen – ten goede te veranderen en samen met hen toe te werken naar her-integratie & re-socialisatie.

o **Φ** Bij **Ouder-Baby werking (VAGGA)** kunnen ouders terecht tijdens de zwangerschap en na de geboorte van hun kindje (tot leeftijd 1 jaar). Er kan gewerkt worden rond psychologische moeilijkheden bij de ouder die hun weerslag hebben op regulatie en afstemmen op de baby, moeilijkheden in de regulatie van de baby (o.a. huilen, moeilijk slapen of eten), en moeilijkheden in de relatie met de baby.

o Vanuit **crosslink (PANGG 0-18)** kunnen allerlei initiatieven in de provincie Antwerpen die werken rond het thema KOPP en KOAP ondersteund en gefaciliteerd worden. De term KOPP en KOAP staan respectievelijk voor kinderen van ouders met psychische problemen of afhankelijkheidsproblemen. Crosslink ondersteunt de provinciale werkgroep KOPP/KOAP en denkt hier samen na over de beschikbare hulpverlening, goede methodieken, handvatten en materialen. Daarnaast is er, voor hulpverleners in heel Vlaanderen, ook een 'Digitaal platform KOPP/KOAP PANGG0-18' waar alle nuttige informatie rond het thema KOPP/KOAP samengebracht is. Je vindt er allerlei documenten terug over het thema zoals de visietekst, literatuurlijsten voor hulpverleners en voor kinderen en jongeren, brochures, flyers,...

Provincie Vlaams-Brabant

o **Φ MaPa (voor druggebruikende ouders en hun kinderen, MSOC Vlaams-Brabant)** kijkt samen met de cliënt naar de impact van het druggebruik op zijn/haar ouderschap. Er wordt gezocht hoe de veiligheid en het welzijn van het kind (opnieuw) een primaire plaats kan hebben in het leven van de cliënt. Uitgangspunt is dat druggebruik ouderschap bemoeilijkt, maar niet noodzakelijk in de weg staat. Een professioneel én sociaal ondersteunend netwerk uitbouwen met (aanstaande)ouders, intensieve prenatale zorg bieden en netwerking opdat de (ex-) druggebruikende ouders ook effectief meer als "ouder" benaderd worden.

o **Φ Pondo (Perinataal ondersteuningsnetwerk voor druggebruikende ouders, aanmelding via MaPa)** is een ondersteunend preventief intersectoraal netwerk dat samen met zwangere druggebruikende ouders op zoek gaat naar verantwoord ouderschap. De genetische kwetsbaarheid van deze kinderen kan niet worden voorkomen, maar er kan invloed worden uitgeoefend op de mate waarin deze kwetsbaarheid ook effectief zijn gevolgen heeft.

o **Φ Parel (perinataal aanbod regio Leuven)** biedt psychosociale ondersteuning aan kwetsbare vrouwen en gezinnen die voor, tijdens of na de zwangerschap extra ondersteuning nodig hebben. Een Parelcoach volgt de vrouw tijdens en na de zwangerschap op en geeft haar individuele informatie over haar zwangerschap, bevalling en de eerste weken na de bevalling. Er wordt samen met de zorgvrager naar aangepaste hulp en oplossingen gezocht. Parel brengt haar met de juiste mensen in contact helpt haar bij het invullen van papieren, de aanvraag van kraamgeld, ziekenfonds,... Indien nodig helpt Parel om kleding en benodigdheden voor de baby te voorzien.

Provincie Limburg

o **Ouderschapswerking (Katarsis vzw)** is een revalidatieprogramma in Genk voor drugsafhankelijke ouders die tijdens hun behandeling geconfronteerd worden met hun ouderschapsverplichtingen. Vaak zijn ze beladen met schuldgevoelens en een gebrek aan opvoedingsvaardigheden. Binnen de ouderschapswerking wordt op deze noden in gegaan en worden ouders ondersteund in hun natuurlijke behoefte om hun ouderschap op te nemen.

o **Φ Integra** is een ambulante centrum geestelijke gezondheidszorg waar zwangere vrouwen met middelengebruik regelmatig begeleid worden. Indien de situatie verontrustend is, wordt er aanklappend gewerkt. Vaak wordt er een cliëntenoverleg georganiseerd met o.a. betrokken zorgverleners en diensten. Binnen de preventiedienst worden er vormingen gegeven rond zwangerschap en middelengebruik.

o **Φ Pragt (Perinataal Regionaal Ambulant GezinsTraject)** is een gratis aanbod vanuit de kraamafdeling van het Mariaziekenhuis Noord-Limburg en het Huis van het Kind Pelt, voor aanstaande ouders die nood hebben aan extra ondersteuning tijdens de zwangerschap. Dit omdat ze onzeker zijn, het wat moeilijk hebben of met vragen worstelen. Deze begeleiding gebeurt steeds in onderlinge overeenkomst met de ouder(s), waarbij er samen met hen gezocht wordt naar ondersteuningsmogelijkheden. Vele partners zoals de omliggende gemeentes, OCMW's, Huizen van het Kind en nog vele andere organisaties binnen de regio Noord-Limburg hebben zich achter het project geschaard. Hierdoor wordt de opvolging en begeleiding tijdens en na de zwangerschap gewaarborgd en reikt de begeleiding veel verder dan enkel binnen de ziekenhuismuren.

Provincie Oost-Vlaanderen

o **Φ Tipi (De Kiem)** is een apart woonhuis vlakbij de Therapeutische Gemeenschap (TG) van De Kiem waar zwangere vrouwen en verslaafde moeders met hun kinderen tot ongeveer 6 jaar terecht kunnen. Ook alleenstaande vaders met jonge kinderen kunnen er opgenomen worden. In de Tipi kunnen deze vrouwen (of mannen) de zorg voor zichzelf (hun drugproblematiek) en de zorg voor hun kind(eren) combineren. Overdag volgen zij het programma in de TG en 's avonds, op woensdagnamiddag en in de weekends, dragen ze zelf de zorg voor hun kind(eren). De begeleiding in de Tipi omvat onder meer wekelijkse groepsgesprekken met medebewoners (o.a. over opvoeding en ouderschap) infosessies, een individuele opvolging en handelingsplanning en een medische en pedagogische opvolging van de kinderen.

o **Φ Connect (Radar: Netwerk Geestelijke Gezondheid Kinderen en Jongeren Oost-Vlaanderen)** biedt professionals kortdurende ondersteuning en oriëntatie bij de begeleiding van kinderen en jongeren van -9 maanden tot en met 23 jaar in hun (gezins-)context, waaronder zwangere vrouwen. Het Connect team neemt dus zelf geen zorgtraject op, maar kan wel zorgen voor: gerichte vraagverheldering en detectie, coaching, versterking van de context, consult en advies en kortdurende interventies of de organisatie ervan.

o **Φ Het Ambulant Centrum in Geraardsbergen (De Kiem)** richt zich meer specifiek tot druggebruikende ouders met kinderen. Ook toekomstige ouders behoren tot de doelgroep alsook ouders die nog niet of onvoldoende de toegang tot de hulpverlening hebben gevonden. Tijdens gesprekken die zowel in het centrum als aan huis kunnen doorgaan, wordt er gewerkt op de verschillende levensdomeinen en is het creëren van een stabiel en veilig opvoedingsklimaat het uitgangspunt. Ook in de andere ambulante centra van De Kiem (Gent, Ronse, Ninove en Dendermonde) is er aandacht voor druggebruikende ouders.

Provincie West-Vlaanderen

- o **Φ DoDo (Kompas vzw)** is een project voor (ongeboren) kinderen (0-3 jaar) met drugafhankelijke ouders. DoDo ondersteunt de prenatale zorg en wenst de ontplooiingskansen van de kinderen te bevorderen door de gezinnen zo vroeg mogelijk te ondersteunen. DoDo heeft een aanbod op drie niveaus: Informatie, verkenning en advies, casemanagement met partners en aanklappend mobiel werken waarbij de interventies worden afgestemd op de noden, bronnen en mogelijkheden van het gezin.
- o **Φ KiDO (MSOC Oostende)** biedt op proactieve wijze in multidisciplinair teamverband contextbegeleiding aan (ex-)druggebruikende ouders met hun jonge kinderen (waarvan minstens één kind jonger dan 12 jaar is). Ze bieden outreachende, geïntegreerde en intensieve begeleidingen aan.
- o **ODET (Ouders met druggebruik expertise team)** is een expertise team voor iedereen die in contact komt met kinderen waarvan de ouders drugs gebruiken. Dit project heeft als doel het helpen veilig stellen van de ontplooiingskansen van kinderen tot 14 jaar waarvan de ouders drugs gebruiken.

Heb je een aanvulling of aanpassing voor dit overzicht? Neem dan contact op met lyssa.toyinbo@vad.be

